

Ivan Dvořák

Bezčasí

Nohybská kultura v letech 1976–1985

Zuzana Michnová • Petr Kalandra • Oskar Petr • Vladimír Merta • Oldřich Janota

Jakub Noha • Jiří Tichota • Eva Lifková • František Nedvěd • Jan Nedvěd • Oldřich Ortinský

Dušan Vančura • Miroslav Keller • František Novotný • Zdena Tichotová • Vladimír Mišík

Jan Hrubý • Petr Lutka • Vlastimil Třešňák • Dagmar Voňková • Břetislav Šebek • Emil Viklický • Luboš Andršt

Frank Townen a Jazz Dance • Jan Burian • Jiří Dědeček

Jiří Suchý • Martha Elefteriadu • Jiří Stivín • Ladislav Malina • Ondřej Soukup

Michael Kocáb • Milan Svoboda a Pražský Big Band • Jiří Černý • Daniel Špička, Ingeborg Žádná a Renesex

František Stralczynský • Pepa Nos • Pavel Klikar • Jan Štolba • František Rubáš

Jiří Gilík • Jiří Šícha • Tomáš Velínský • Václav Harmáček • Ondřej Havelka

Frances Ježková • Jiří Voskovec • Vladimír Svitáček • Alan Vitouš • Eva Olmerová • Zdeněk Hostek

Jaroslav Šolc • Rudolf Ticháček • Svatopluk Čech • Josef Nachtman • Zdeněk Zahálka

Ivan Umáčený • Michal Gera • Václav Král • Bohuslav Volf • Karel Stiefel • Antonín Keller

Ivan Horák • Zdeněk Fišer • Aleš Benda • Jaroslav Plaček • Jaromír Helešic • Ladislav Malina

Majka Buksová • Jiří Kohoutek • Karel Velebný a SHQ • Jaromír Štětina • Ladislav Kantor

Luboš Pospíšil • Wabi Ryvola • Wabi Daněk • Jindřich Kučera • Miroslav Horníček

Jaroslav Velinský – Kapitán Kid • Josef Streichl • Lubomír Unzeitig

Josef Šimek • Jiří Opluštěl • Jaromír Helešic • Mirka Křivánková • Vlastimil Marek • Milan Vitoch

Miki Ryvola • Zuzana Navarová • Zdeněk Vřešťál • Vít Sázavský • Vladimír Vytiska • Irena Budweiserová

Karel Zich • Jan Thorovský • Věra Nerušilová • Růžena Lieslerová • Antonín Viktora

Václav Šalbaba • Svatopluk Košvanec • Rudolf Dašek • Zdeněk Fibrich • Zdeněk Hrášek • Aleš Charvát

Miroslav Klimeš • František Kop • Petr Kořínek • Vladimír Kulhánek • Svatobor Macák • Josef Rejman • Aleš Sládek

Ivan Smažík • Jan Strážkovský • Josef Vejvoda • Luboš Zajíček

Antonín Matzner • Iva Bittová • Pavel Fajt • Václav Koubek • Marek, Kryštof a David Ebenovi

Upozornění

Všechna práva vyhrazena.

Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele.

Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

Galén
Na Bělidle 34, 150 00 Praha 5

www.galen.cz

© Galén, 2011

Ivan Dvořák

Bezčasí

Nohybská kultura v letech 1976–1985

Zuzana Michnová • Petr Kalandra • Oskar Petr • Vladimír Merta • Oldřich Janota
Jakub Noha • Jiří Tichota • Eva Lifková • František Nedvěd • Jan Nedvěd • Oldřich Ortinský
Dušan Vančura • Miroslav Keller • František Novotný • Zdena Tichotová • Vladimír Mišík
Jan Hrubý • Petr Lutka • Vlastimil Třešňák • Dagmar Voňková • Břetislav Šebek • Emil Viklický • Luboš Andršt
Frank Townen a Jazz Dance • Jan Burian • Jiří Dědeček
Jiří Suchý • Martha Elefteriadu • Jiří Stivín • Ladislav Malina • Ondřej Soukup
Michael Kocáb • Milan Svoboda a Pražský Big Band • Jiří Černý • Daniel Špička, Ingeborg Žádná a Renesex
František Stralczynský • Pepa Nos • Pavel Klikar • Jan Štolba • František Rubáš
Jiří Gilík • Jiří Šícha • Tomáš Velínský • Václav Harmáček • Ondřej Havelka
Frances Ježková • Jiří Voskovec • Vladimír Svitáček • Alan Vitouš • Eva Olmerová • Zdeněk Hostek
Jaroslav Šolc • Rudolf Ticháček • Svatopluk Čech • Josef Nachtman • Zdeněk Zahálka
Ivan Umáčený • Michal Gera • Václav Král • Bohuslav Volf • Karel Stiefel • Antonín Keller
Ivan Horák • Zdeněk Fišer • Aleš Benda • Jaroslav Plaček • Jaromír Helešic • Ladislav Malina
Majka Buksová • Jiří Kohoutek • Karel Velebný a SHQ • Jaromír Štětina • Ladislav Kantor
Luboš Pospíšil • Wabi Ryvola • Wabi Daněk • Jindřich Kučera • Miroslav Horníček
Jaroslav Velinský – Kapitán Kid • Josef Streichl • Lubomír Unzeitig
Josef Šimek • Jiří Opluštil • Jaromír Helešic • Mirka Křivánková • Vlastimil Marek • Milan Vitoch
Miki Ryvola • Zuzana Navarová • Zdeněk Vřešťál • Vít Sázavský • Vladimír Vytiska • Irena Budweiserová
Karel Zich • Jan Thorovský • Věra Nerušilová • Růžena Lieslerová • Antonín Viktora
Václav Šalbabá • Svatopluk Košvanec • Rudolf Dašek • Zdeněk Fibrich • Zdeněk Hrášek • Aleš Charvát
Miroslav Klimeš • František Kop • Petr Kořínek • Vladimír Kulháněk • Svatobor Macák • Josef Rejman • Aleš Sládek
Ivan Smažík • Jan Strížkovský • Josef Vejvoda • Luboš Zajíček
Antonín Matzner • Iva Bittová • Pavel Fajt • Václav Koubek • Marek, Kryštof a David Ebenovi

Ivan Dvořák

Bezčasí

Nohybská kultura v letech 1976–1985

Všechna práva vyhrazena.

Tato publikace ani žádná její část nesmí být reprodukována, uchovávána v rešeršním systému nebo přenášena jakýmkoli způsobem (včetně mechanického, elektronického, fotografického či jiného záznamu) bez písemného souhlasu nakladatelství.

© Ivan Dvořák, 2011

© Galén, 2011

Illustrations © Vladimír Jiránek, Břetislav Šebek, Josef Šimek – heirs, archiv Ivana Dvořáka, 2011

Photos © Hana Holešovská, Ladislav Hovorka, Milan Pitlach, Alfréd Schubert, Petr Šolar, Ivan Štecha, archiv Ivana Dvořáka, 2011

Posters © Ivan Krasický, Alfréd Schubert, Břetislav Šebek, Josef Šimek – heirs, archiv Ivana Dvořáka, 2011

Epilogue © Radkin Honzák, 2011

Typography © Bedřich Vémola, 2011

První vydání v elektronické verzi

ISBN 978-80-7262-778-3 (PDF)

ISBN 978-80-7262-779-0 (PDF pro čtečky)

Úvodem

Je to už víc než rok, co jsem seděl s Ivanem v jedné karlínské hospodě. Semleli jsme všechno možné, není divu, že přišla řeč i na koncerty, které Ivan v sedmdesátých a osmdesátých letech uspořádal pod hlavičkou Nohybu a za pomoci mnoha Nohybáků. Řekl jsem, že by se tahle část nohybské historie měla sepsat, a Ivan mě překvapil odpovědí: „Já už to mám dávno sepsaný.“

Pár dní nato už jsem četl rukopis Ivanovy autobiografické knihy. Z ní jsme vybrali to podstatné o nohybských folkových (a taky jazzových) koncertech a doplnili obrazovou dokumentací. Tak vznikla knížka *Bezčasí*.

Petr Kudrnáč

**POŘADATEL
TJ NOHYB**

Otec byl naivní komunista. Věřil tomu komunistickému náboženství dost dlouho. Teprve v roce 1968 se s komunismem nadobro rozešel. Máma měla na svět neideologický, střízlivý názor. Někdy se s tátou o politiku pohádali. Já se sestrou už jsme byli v posteli a z haly k nám doléhaly vzrušené hlasy. Hrozně mi to vadilo, chtěl jsem, aby rodiče byli jednotní. Nejméně do deseti let jsem papouškoval tátův pohled na svět i ve škole. S jedním spolužákem „antikomunistou“ jsem vedl politické diskuse. Když si na to vzpomenu, tak ještě teď, po těch mnoha letech, cítím trapnost. Ničemu jsem nerozuměl a hádal jsem se.

Byl jsem v Pionýru a i do školy jsem nosil pionýrský šátek. Asi jsem si to přečetl v nějakých stanovách a dodržoval jsem je. Ostatní děti byly rozumnější, vázaly si šátky jen na 1. máje do průvodu. Maminka mým pionýrstvím jistě nadšená nebyla, ale nemluvila mi do toho. Jen jedenkrát se vzepřela – když jsem přišel s tím, že budu bubeníkem. Reminiscence na Hitlerjugend byla pro ni příliš silná, a tak mi to zakázala. Se snahou o objektivitu dodám, že ačkoliv „otcové“ pionýrské organizace chtěli děti politicky zpracovávat už v útlém věku, v praxi se to moc nedařilo. Na schůzkách jsme si hráli a pionýrské tábory byly často vedeny ve skautském duchu.

V šesté třídě jsem se stal takzvanou spojkou mezi školní organizací a pionýrským domem, který byl ve výstavní vile Grébovka na Vinohradech. Jednoho dne jsem se tam ocitl ve správnou chvíli na správném místě. Přišli tam dva pánové, dramaturg a asistent režie z Československé

televize a hledali kluka do populárně-vědeckého pořadu pro mládež, který se jmenoval *Víš, co nevíš?* Byl jsem vybrán, a tak se mi otevřel nový, zajímavý svět. Moje spolupráce s televizí měla několikaleté trvání, během něhož jsem v přímém přenosu odvysílal přes padesát hodinových pořadů a jednu televizní inscenaci. Ve *Víš, co nevíš?* byl mojí rolí zvědavý, vyptávající se kluk.

Ta jediná inscenace byla dramatizací klasické knižní předlohy od maďarského autora Ference Molnára *Chlapci*

z Pavelské ulice. Já hrál hlavní roli Němečka, mou maminku Vlasta Chramostová, tatínka Václav Lohniský, kamaráda z klukovské party Vašek Postránecký a náčelníky dvou soupeřících klukovských part Cupák a Vinklář. Obsazení dvou posledně jmenovaných bylo největší slabinou nastudování. Ti dva mohli jen těžko diváky přesvědčit, že jsou sedmnáctiletí, když byli nejméně o patnáct let starší. Však taky kritik Milan Schulz ve *Večerní Praze* pochválil jenom mě. Napsal: „Malého Němečka živě zahrál mladý Ivan Dvořák.“ Byl to můj první a zároveň poslední herecký úspěch. Dostal jsem sice po této inscenaci jednu nabídku do filmu, ale rodiče ji rozumně odmítli. Bylo to pro mě zpestření, ale nikdy mě nenapadlo, že bych měl jít studovat herectví. Necítil jsem se na to. Ostatně jen z málokterého dětského herce vyrostla herecká osobnost. Václav Postránecký je jednou z výjimek.

V prvním ročníku střední školy ještě doznívala moje televizní kariéra. Můj milý pan režisér Lang, se kterým jsem spolupracoval v pořadu *Víš, co nevíš?*, mě angažoval jako reportéra do seriálu *Pozor na pět reportérů*, který chtěl děti, nebo spíše mládež, uvést do světa umění. Pro nedostatek kvalitních scénářů seriál skončil asi po čtyřech dílech, rozhodně dříve, než byl původní záměr. V téže době jsem pro sebe objevil svět písniček Voskovce, Weriacha a Ježka.

Ne že bych mnohé neznal už dřív, ale teprve tehdy, kolem svého patnáctého roku, jsem začal chápat, jak

jsou jejich písničky chytré. Šťastnou náhodou jsem zjistil, že v některých gramofonových prodejnách ještě doprodávají standardní desky s tvorbou V+W+J. Zchodil jsem všechny prodejny v centru, na Smíchově a na Malé Straně a s každou nově nabytou deskou jsem zažíval pocit štěstí. Když pak moje sbírka dosáhla počtu čtyřiceti kusů, objevila se na trhu reedice na dlouhohrajících deskách, které jsem si samozřejmě rovněž pořídil.

Vztah k protagonistům – jak V+W říkával v televizi Václav Holzknecht, aby se vyhnul jménu Voskovec, které bolševik nerad slyšel – jsem mohl zdědit, protože rodiče měli Osvobozené divadlo rádi, párkrát v něm i byli a sem tam si přede mnou nejznámější písničky z jejich her zpívali.

V rodičovské knihovně jsem objevil útlou knížku *Tak žil Jaroslav Ježek* a později jsem si sám koupil knihu *Jaroslav Ježek + Osvobozené divadlo*, obě od Ježkova přítele, už zmíněného doktora Holzknechta. V roce 1961 vyšly také vybrané hry V+W. Koupil jsem si první díl, k tomu mě určitě lákala Muzikova veselá obálka, kde písmena jsou oblečena do červenozeleného klaunského šatu s knoflíky. Holzknechtovy knížky jsem přečetl, ale popravdě přiznávám, že hrami jsem se neprokousal. K četbě divadelních her je asi třeba schopnost velkého soustředění a speciální představitivosti, které mi nejsou dány.

Na jaře 1961, nadšen objevem Osvobozeného divadla, jsem o něm připravil veřejnou produkci. Podívám-li se

zpátky, musím uznat, že příliš novátorství a vtipu jsem při způsobu zpracování tématu neukázal. Vlastně jsem zkopíroval inscenační způsoby tehdejšího Divadla hudby. Na kraj jeviště jsem ke stolečku s lampou posadil dvě spolužačky, které střídavě předčítaly z Holzknechtovy knihy, další spolužák obstarával epidiaskop, kterým promítal na plátno fotky a kresby ilustrující text, a já vyměňoval desky na gramofonu, jejichž hlasitou reprodukci do sálu pro dvě stě lidí zprostředkovalo naše rodinné rádio Philips.

Po osvětové části jsme sehnali se spolužákem Petrem Hartmanem dialog V+W z *Vest Pocket Revue*, ten se sirkami s obrázkem Hradčan. Jednu zkoušku jsme si udělali u Hartmanů v jejich dejvickém bytě. Petr mi tehdy u otevřeného okna, zalitého jarním sluncem, zahrál takové skvosty jako *Kolumbovo vejce*, *Politické nebe na zemi* a nějaké orchestrálky, které jsem neznal. Jeho maminka, které jsme svěřili, co připravujeme, nás nabádala k opatrnosti: „Jen abyste chlapci neměli ve škole nepříjemnosti.“

Byl jsem tak zaujat přípravou našeho vystoupení, že jsem zanedbal jeho propagaci. Tak se stalo, že v Křížkově síni evangelického kostela na Santošce sedělo jen pár spolužáků, několik rodičů a naše učitelka stavitelství, paní doktorka Šulová. Když jsme ve finále s Petrem pozvali spolužáky, aby si s námi na jeviště přišli zazpívat *Nebe na zemi*, hlediště se natolik vylidnilo, že by si nezasevěný příchodí mohl myslet, že je účastníkem nějaké

zkoušky. Zmíněná paní učitelka možná přišla z nostalgie, protože, jak nám řekla, ona byla jedním z diváků slavné premiéry *Vestpocketky* v sedmadvacátém roce v Umělecké besedě. Já jsem jí Wericha asi nepřipomenul, ale možná že když viděla na jevišti mého partnera Petra Hartmana, vzpomněla si na Voskovce, protože Petr byl náš třídní elegán.

Nikdy později jsem už nepřečetl tolik knih jako v průběhu střední školy. Několikrát, zaujat knihou, jsem četl až do rána. Po pročtené noci jsem se cítil slavnostně jako po vykonání dobrého skutku. Nikdy později jsem už nezhlédl tolik činoher, oper, nenavštívil tolik koncertů. Není divu, vždyť doba dospívání je dobou otázek a hledání postoje k světu. Podvědomě jsem tušil, že v umění bych snad nějakou odpověď nebo alespoň náповědu mohl najít.

S moderním jazzem jsem se poprvé setkal na koncertu v Lucerně. Hráló několik souborů, v jednom také kontrabasista Luděk Hulan. Zaujaly mě ty jeho běhy po strunách, jak se vzdaloval hlavní melodii a jak se k ní zase vracel. Připadal mi jako dítě, které se odkope, a tak poznává nový svět. Když se vrátil k tématu, jako by se vrátil do bezpečí pod peřinou.

Jazz mě neupoutal jen jako hudba. Přitahovalo mě celé to prostředí kolem něho, skvělé pražské publikum. Rád jsem se stával součástí jazzové obce, vždyť před jazzem jsme si byli všichni rovni. Když čas od času přijela nějaká

americká nebo britská jazzová hvězda, dokázali jsme ze sálu vytvořit svobodné jazzové exterritorium.

V roce 1964 mi sestrénice poslala poštou z Izraele desku *Perný den* od Beatles. Obal té desky se během několika let úplně rozpadl, to byl hmatatelný důkaz četnosti jejího hraní. Moje první setkání s bigbitem bylo o dva roky staršího data, na školním večírku, kam spolužák přinesl pásek s orchestrálkami The Shadows. V rádiu se tato nová hudba téměř nevyskytovala, přesto ji mladý člověk nemohl minout. Na plesech většinou hrály dva orchestry, jeden velký taneční a tím druhým byla bigbitová skupina. Buď se střídaly nebo, pokud to bylo možné, big band hrál ve velkém sále a bigbít v malém. Bigbít duněl v klubech a čas od času i v té naší zlaté Lucerně. Jednou se pořadatelé, aby propašovali do Lucerny bigbít, schovali za rámec jakéhosi výchovného koncertu. Nazvali ho *Kytara na mnoho způsobů*. Vzpomínám si, jak se blížilo finále, měl nastoupit bigbít, ale konferenciér ještě uvedl zpěváka s kytarou. Jeho jméno mi utkvělo v paměti, byl to Majka Čech, který se zhluboka nadechl a spustil: „Já neumím tančit vůbec, protože jsem dřevorubec...“ Další slova už zanikla ve strašném pískotu a vrískotu publika. Majka odešel a nastoupil bigbít, kvůli kterému jsme přišli.

Po pomaturitních prázdninách jsem začal studovat na Stavební fakultě ČVUT. Studium to bylo dlouhé a já jsem si ho přerušním, a navíc i rozložením posledního ročníku na dva roky, ještě prodloužil. Proto jsem vojen-

skou základní službu nastoupil 2. září 1974, ve svých více než osmadvaceti letech. Vypadal jsem docela mladě, takže jsem se mezi těmi o tři roky mladšími absolventy vysoké školy ztratil. Přes Opavu a přes Jince jsem se dostal do Chrástu u Plzně, kde jsem velel, nebo přesněji měl na starost desetičlennou pracovní skupinu vojáků, kteří pracovali ve škodovacké slévárně v obci Dýšina. Jako v padesátých letech byli takzvaní pétépáci, sdružení v pracovních praporech, tak v sedmdesátých letech byly obdobné jednotky, které se jmenovaly silniční prapory. Kdo se k nim dostal, měl zvláštní vojnu; tu mu připomínala jenom uniforma a omezení osobní svobody, jinak chodil normálně do práce. V Chrástu jsem se svými vojáky obýval jednopatrový dům poblíž nádraží. Měl jsem svou místnost, mezi níž a světnicí mužstva byla chodba se schodištěm. To byla výhoda, protože menší rozbroje mezi vojáky jsem neslyšel.

Ráno jsem vojáky vzbudil a společně jsme se v houfu přemístili do závodní jídelny na snídani. Oni šli do práce a já k telefonu. Měl jsem povinnost zavolat na posádku do Jinců, že se v naší odloučené jednotce nic nestalo. Pak jsem měl volno až do odpoledne. V 15 hodin jsem vyhlásil denní rozkaz. Po něm už měli volno i vojáci.

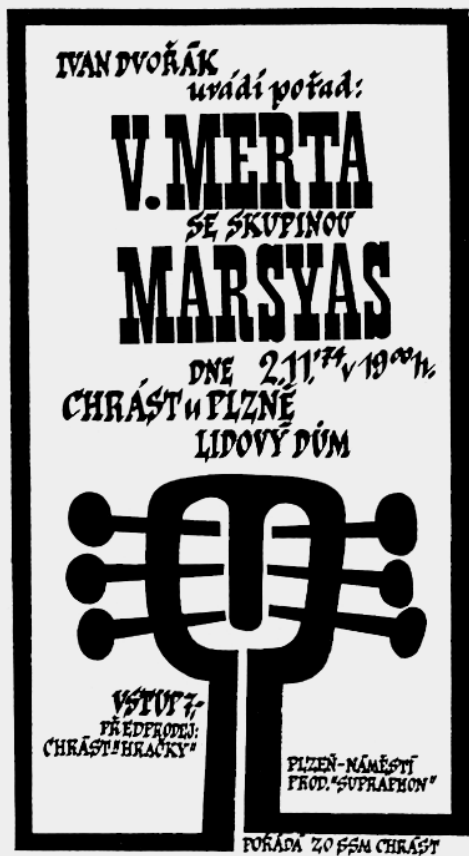
Největší trápení jsem měl o sobotách a nedělích, protože vojáci šli do hospody, opili se a někteří vyváděli. Třeba vojín Depeš se jednou opil a polonahý mi sdělil, že jestli ho dostanu do vojenské basy, po propuštění si mě vyhledá a zabije. Řekl jsem mu, ať se jde vyspat.

Nebo vojín Fojtášek, který v opilosti úderem karate vysklil okno. Chirurg v Plzni si ještě ráno stěžoval, že z něho táhne alkohol. „Zlobičáky“ si pamatuju, bezproblémoví jsou už dávno zapomenuti.

V Chrástu byla aktivní organizace SSM. Měli svou klubovnu, která byla místem setkávání kluků s holkami a naopak. Občas mohli uspořádat tancovačku díky tomu, že byli takzvaným právním subjektem, a měli tudíž razítko. Nebyli to žádní nadšení stoupenci Husákova režimu, jenom věděli, že pokud chtějí pěstovat na vesnici nějaký společenský život, nezbyvá jim nic jiného než se sdružit v tehdejší jediné organizaci mládeže.

Zadní hospoda v Chrástu byla klasická, včetně divadelního sálu pro případné ochotníky a pro plesy a tancovačky. Napadlo mě, že bych v něm mohl uspořádat folkový koncert. Nápad to nebyl nový, nosil jsem ho v hlavě už pět let. Ovšem to, že jednou svůj první folkový koncert uspořádám ve vesnici nedaleko Plzně, by mě ani ve snu nenapadlo. Výběr účinkujících byl jasný: Vladimír Merta a Marsyas.

S Vládou už jsem se znal od roku 1970. Se Zuzanou Michnovou a s Petrem Kalandrou z Marsyasu jsem se seznámil v téže době na soukromé produkci ve střešovické hospodě Na Andělce. Zuzanu jsem tam slyšel poprvé a byl jsem nadšený jejím zvláštním plným, dyšným hlasem. Obrátil jsem se na nejbližšího souseda: „To je hlas! Znáš se s ní?“ Odpověděl mi: „Zuzana je moje

žena.“ Měl jsem říct „blahopřeji“, ale tak pohotový jsem nebyl.

V Chrástu, a ještě k tomu na vojně, byl pro mě jediným možným partnerem pro uspořádání koncertu SSM. Oslovil jsem je tam a oni byli pro. Se svým svědomím jsem si to srovnal lehce. Pro mě i pro diváky bylo důležité, kdo zpívá, a ne kdo je pořadatel.

Příprava koncertu mě bavila. Sám jsem zhotovil malý plakát a místní mladý výtvarník nakreslil velký poutač se stylizovaným krkem kytary.

Otevřel jsem dva předprodeje vstupenek, jeden v prodejně hraček v Chrástu a druhý v Supraphonu na hlavním náměstí v Plzni.

Nebylo vyprodáno, ale bylo pro koho hrát. Považuji za úspěch, že přijelo i pár Plzeňáků, a taky mi udělali radost kamarádi, kteří si s ohledem na moji produkci nasměrovali výlet na Plzeňsko.

Průběh koncertu předznamenala krásná Rudy z trampské party, která mi poslala telegram s textem: ZASILAME PLAMENNE POZDRAVY. NECHT ZIJE FOLG 1. RUDY.

Chrást skutečně žil dobré čtyři hodiny folkem. Byl to jeden z mála koncertů, kde jsem vystoupil na jeviště jako konferenciér. Převyprávěl jsem divákům poučnou báji o Marsyasovi a své vystoupení jsem ukončil slovy:

„Slyšel jsem, že v Americe se v reklamě nesmí používat superlativ, tedy nejlepší. Vážení diváci, dovolte, abych na jevišti přivítal přední českou folkrockovou skupinu Marsyas!“

Marsyas byli jedineční. Kdo slyšel poprvé jejich vícehlas, byl překvapen, že takhle kvalitní folkrockový soubor u nás v Čechách máme. Ve druhé půli vystoupil Vláda Merta. Merta je mistr. Skvělý kytarista, nápaditý skladatel, vynikající textař a dobrý zpěvák. Navíc pokud vystupuje, jako zde, se sprátenou kapelou, ctižádostivost ho nutí do velkého výkonu, ze kterého má prospěch divák.

Když Merta dohrál, Petr Kalandra sedící v sále vykřikl: „Koncert skončil, začíná jam session!“ Jeho délku omezil pouze čas odjezdu nočního vlaku do Prahy. Kolem půl jedenácté za odjíždějícími folkaři zazvonil zvonec

Cadey 02303TC PHA CS PLZEN 5		Radevská ústa	
050	TELEGRAM dodací l.		Paličková
Přijet	1554	Vypraveno na	74355 N10
3383 PRAHA 32293/13 2 1428		DODÁNÍ TELEFONU	
IVAN DVORAK LIDOVY DUM CHRASTUPLZNE		ZASILAME PLAMENNE	
POZDRAVY NECHT ZIJE FOLG 1		RUDY	

20-121 (0-1914) 501 2-3100-14

u chrásteckých závor, a to je i konec vyprávění o mé podivné vojně.

V červenci 1976 jsem byl s kamarády na velkém letním putování v rumunských Karpatech. Chodili jsme po horách v oblasti Tibles.

Můj odjezd byl o nervy. Ještě hodinu před odjezdem našeho vlaku z hlavního nádraží jsem doprodával na Smíchovském nádraží Večerní Prahu. Asi mně bylo líto ztráty pár korun za neprodané výtisky. Vlak do Bukurešti byl vypraven právě ze Smíchova, takže jsem v jednom vagoně narazil na dva kamarády, kteří patřili do naší výpravy a vyhovovalo jim nasednout už na Smíchově. Divili se, jak chci stihnout odjezd. Tehdy jsem si teprve uvědomil, do jak velkého časového presu jsem se dostal. Zabalil jsem prodej a sedl na tramvaj. Už cestou domů jsem si řekl, že se nemohu zdržovat úhledným balením věcí, že vše, co potřebuju, naházím do velkého poštovního pytle a hurá na Hlavní nádraží.

Odpolední dopravní špička udělala svoje, takže když tramvaj dojela na náměstí I. P. Pavlova, do odjezdu vlaku zbývaly už jen minuty. Tramvaj stála na červenou před Legerovou ulicí. Uviděl jsem před hotelem Kriváň na stanovišti taxíka, rozrazil jsem dveře tramvaje a rozběhl jsem se k němu, pytel přes rameno.

Na nástupiště jsem doběhl pár minut po pravidelném odjezdu, ale vlak tam ještě stál. Měl jsem kliku, že jeden kamarád z naší party pracoval na dráze a znal předpisy.

Věděl, že z vážných důvodů smí výpravčí zdržet odjezd vlaku o nějakou minutu – honem za ním běžel, vysvětlil mu situaci, že naše výprava postrádá jednoho účastníka, který každou chvíli dorazí.

Zažil jsem si tehdy těžké chvíle. Ve vlaku mi kamarádi dali napít nějakého alkoholu a mně se vrátila barva do tváře. Vytáhl jsem ze svého pytle zbytek výtisků Večerní Prahy a pokusil se doprodat je cestujícím vlaku. Tento husarský kousek ale nebyl z mé strany myšlen příliš vážně. To jsem dělal „sou“ pro kamarády.

S dnešní znalostí věcí nacházím ve svém chování před odjezdem do Rumunska manické rysy, hlavně ten jeden, který se v máních opakuje, a sice balanc nad propastí nebo, chcete-li, kdy je zaděláno na průšvih.

Ve vlaku jsem přišel na to, že jsem do pytle zapomněl vložit důležitý předmět – baťoh. Moji šikovní kamarádi mi z řemínků, provazů a poštovního pytle zhotovili náhradní, který jsme nazvali „poštárna“.

Čtrnáctidenní putování po horách jsem prožil bez problémů, tedy i bez konfliktů s kamarády. Snad jen občasná mnohomluvnost připomínala mé „bivojské“ naladění. Jednou jsem se partě ztratil, ale dobře to dopadlo.

Nebývám na trampu vůdcem, tedy neurčuju trasu, kudy půjdeme. Naštěstí ráno toho dne, co jsem se ztratil, jsem vyslechl radu nad mapou a pochopil směr pochodu. Když se to stalo a já osiřel, nepropadl jsem panice. Řekl jsem si, buď kamarády najdu, nebo se

dostanu k vlaku a pojedu sám domů. Pas mám, peníze mám – tak to musím zvládnout. Hlavou mi proběhla další myšlenka: nemám proč a kam spěchat. Byl krásný slunečný den. Umyl jsem se u potoka, vypral jsem si a teprve pak jsem začal stoupat na hřeben. Když jsem se na něj vyšplhal, měl jsem dvě možnosti. Buď jít tam, nebo zpátky. Věřil jsem, že „tam“ odpovídá rannímu rozhovoru nad mapou.

Po pěti hodinách chůze jsem po levé ruce, tři sta metrů pod hřebenem, uviděl seník a u něj své druhy. Jeden z nich nadával jako špaček, když mě spatřil. V tom horském tichu jsem slyšel každé jeho slovo. Asi měl o mě strach.

Naše výprava se skládala ze dvou skupin. Jedna byla trampská a ke druhé patřili Nohybáci. Nohyb je turistický klub, který založili v roce 1968 recesisti, ale současně také sportovci a turisté, kteří – jak už název napovídá –, ke svým aktivitám potřebují nohy. Jedním ze zakládajících členů Nohybu byl Miloš Váňa, zvaný Prťák, který se v roce 1970 zúčastnil expedice Sakura. Čtyři kluci, mezi nimi i širší veřejnosti známý fotograf a spisovatel Zdeněk Thoma, se rozhodli, že se autostopem, pěšky a na závěr lodí dostanou na Světovou výstavu EXPO 70 do Ósaky, a skutečně se jim to podařilo.

Většinu blízkých kamarádů jsem poznal v době své puberty a postpuberty. Prťáka jsem potkal až ve svých třiceti letech. Byl výjimkou. Ostatně on byl rovněž výjimečný.

S tímhle Prťákem jsme jedné noci v rumunských horách zůstali sedět sami u ohně. Bavili jsme se spolu o folku i o jazzu, vyprávěl jsem mu, jak jsem uspořádal dva folkové koncerty, když jsem byl na vojně. Že jsem k tomu potřeboval razítko místních mládežníků a dva podpisy jejich funkcionářů. Zeptal jsem se Prťáka, zda-li bych něco podobného nemohl podnikat pod hlavičkou Nohybu v Praze.

„To víš, že to půjde!“ řekl Prťák.

A já začal nahlas snít, že jednou si uspořádáme Lucer-nu podle svého gusta. Ten večer předurčil, co se mělo stát hlavní náplní mého volného času v následujících devíti letech.

15. září 1976 jsem nastoupil do zaměstnání v malé projekční kanceláři Středočeských státních lesů, která měla sídlo v Bolzanově ulici, poblíž Hlavního nádraží. Měl jsem za úkol projektovat lesní cesty, respektive úzké lesní silnice pro svážení při těžbě dřeva.

Mojí první prací v novém místě bylo nivelování v jednom lesíku blízko Českého Brodu. To šlo dobře. Měřil jsem a hlavou mi šly myšlenky o mém třetím a v Praze prvním folkovém koncertu. Rozhodl jsem se, že navážu na to, čím jsem v Chrástu skončil. Po dvou vojnových koncertech *Folk 3* budou celovečerně Marsyas. S kapelnicí Zuzanou Michnovou už jsem telefonicky dohodl datum koncertu: 2. listopadu 1976. Až když byl termín určen, teprve jsem si uvědomil, že to bude na den přes-

ně po dvou letech po prvním *Folku* v Chrástu. Nevím už, kdo mě upozornil na jedinečný sál v radlické hospodě Za větrem. Zajel jsem si tramvají číslo 14 na konečnou do Radlic, a když jsem popošel asi sedm minut z města, ocitl jsem se na návsi před venkovskou hospodou se zahradou. Byl jsem na venkově, a přitom dvacet minut od Václavského náměstí. Vešel jsem do hospody a promluvil s hostinským. Řekl jsem mu, že bych se rád podíval na sál, že v něm chceme uspořádat hudební produkci. Hostinský sundal klíč z háku ve výčepu a odemkl dveře do sálu. Zachoval jsem kamennou tvář, ale v duchu jsem jásal: To je ono!

Sál byl prostřední velikosti, pokud by si diváci sedli na zem, tak by se jich tam vešlo víc jak dvě stě. Vpředu byla kruchta, židle thonetky a stoly byly zašlé provozem snad stoletým. Když do tohoto prostoru naveze zvukař svou moderní audiotechniku, vznikne krásný kontrast.

Neexistovala žádná příručka *Jak vyhovět všem bolševickým zákonům, předpisům a vyhláškám při pořádání hudební produkce*. Všechno, co jsem potřeboval znát, jsem se naučil z pochodu.

Za prvé člověk musel vědět, že existuje třídílný povolo-vací formulář, který bylo možno vyzdvihnout na kulturním odboru národního výboru. Mimo názvu pořádající organizace, jmen a adres dvou jejích odpovědných činitelů bylo třeba sepsat repertoár, který pak podléhal zpoplatnění Ochranému svazu autorskému. Povolení uděloval inspektor pro kulturu u příslušného národního

výboru. Pokud šlo o Radlice, bylo to v kompetenci ONV 5, kde byla v té době slušná paní těsně před důchodem, s níž byla rozumná řeč.

Jestliže byl umělec „zprostředkován“ nějakou státní agenturou, tedy byl u ní registrován (v Praze byly tři: PKS, Pragokonzert a SKKS), povolování nebylo obtížné, protože za ideovou nezávadnost repertoáru agentura zodpovídala. Za vystoupení zprostředkovaných umělců pořadatel zaplatil agentuře a ta pak s jistým zpožděním účinkujícím vyplátila honorář. K proplácení Vladimíra Merty, kterého žádná agentura nezajišťovala, jsme používali vyhlášku ministerstva školství ČSSR, podle které bylo možné občanům, čelným osobnostem našeho veřejného, kulturního, vědeckého a sportovního života při účinkování v rámci kulturně výchovných pořadů vyplatit až 400 Kč. Stejným způsobem jsme pak později platili publicistovi Jiřímu Černému. Na něj tato vyhláška pasovala, ten skutečně kulturně výchovné pořady vytvářel – na rozdíl od Merty, jehož produkce se pouze jako výkladový pořad tvářily svým názvem, kupříkladu *Cesta folku*, ale ve skutečnosti to byly regulérní koncerty. Ze zneužití vyhlášky při Mertových produkcích jsme se naštěstí nikdy zodpovídat nemuseli.

Vracím se k listopadovému koncertu Marsyasu. Asi měsíc před produkcí jsem navštívil jejich vystoupení v sále Elektra Dopravních podniků v Holešovicích. Potřeboval jsem, aby mi Zuzana podepsala repertoár. Měl jsem štěstí, že tam byl přítomen jeden ostrílený kozák showbusinessu

Hynek Žalčík; jako začínajícího pořadatele mě upozornil, že mimo povolení produkce musím mít i schválenou cenu vstupenek, takzvaný cenový výměr, který mi vystaví paní Čermáková, úřadující na Národním výboru hlavního města Prahy na Náměstí primátora Vacka (dnešní Mariánské náměstí). Kdybych výměr neměl, tak riskuju průšvih.

Samozřejmě jsem za tou paní zašel. Na spolupráci s ní si jsem si nemohl stěžovat, vyřizovala všechno na počkání. Cena se stanovovala v závislosti na počtu míst v sále a podle kvalifikační třídy umělců. Z dnešního pohledu vycházela směšně nízká. Na radlické produkce byla jednotná cena deset korun.

Měl jsem povolení i cenový výměr, takže jsem konečně mohl orazítkovat a popsat vstupenky. Manipulace se vstupenkami mě bavila. Považoval jsem to za určitou magii: vstupenky-papírky se při ní proměnily na peníze a moji diváci si v mnou určený den a hodinu udělali čas a přišli do sálu na produkci, kterou jsem pro ně připravil.

Při prvních radlických produkcích jsme spolupracovali s jediným předprodejem, s Melantrichem, který sídlil v pasáži Rokoko. Na Marsyas jsme jim tři týdny před koncertem předali sto vstupenek a oni jich prodali čtyřicet pět. Mnoho diváků přišlo přímo, takže hned při pražské premiéře jsme měli sál plný.

Vzpomínám na ono úterní listopadové ráno. Ještě před prací, kolem šesté hodiny ranní, jsem zajel do Radlic a na dřevěné sloupy elektrického vedení jsem připíchal plakátky s šipkami, od konečné tramvaje až k hospodě,

aby diváci večer netápali. Pozval jsem všechny své možné i nemožné známé, mezi nimi i mamínčinu skautskou kamarádku, překladatelku z holandštiny, paní Kazdovou. Ta bezmála sedmdesátiletá dáma překvapivě přišla. Ve svatém nadšení jsem si neuvědomil, že to pro ni bude poněkud hlučná muzika. Vyhledala mě o přestávce, poděkovala za pozvání, pochválila mě, že se věnuju kulturní činnosti, a pak požádala, abych ji omluvil, že je unavená a odchází. Mladé publikum nechtělo odejít ani po druhé půlce. S úsměvem vzpomínám, jak jsem se zvukařem Jiřím Pečeným dohadoval na pisoáru, za kolik je ochoten ozvučit přídavek ke koncertu.

Toho večera mohli být všichni spokojeni, obzvláště Marsyas: myslím, že spontánnější ohlas za svou kariéru těžko někde jinde zažili.

Poslední listopadový večer šestasedmdesátého roku patřil sál radlické hospody Vladimíru Mertovi.

Skóre v předprodeji Melantrichu bylo tentokrát absolutní. Ze sta dodaných vstupenek jich bylo sto prodaných. Neudivilo mě to. Merta nebyl „jejich“ (bolševiků), a lidé to věděli. Co se týče veřejného vystupování, střídala se u něj dvě období: buď byl zakázaný, nebo trpěný. Punc zákazu dělal svoje, a navíc diváci přítomností na jeho koncertě demonstrovali svůj negativní postoj k bolševikovi.

Aby diváci nemuseli sedět na holé zemi, zakoupil jsem a rozstříhal vietnamské rohože. Lidí však přišlo na Mertu víc, než bylo těch rákosových čtverců. Vládu jsme posadili na stůl pod kruchtou a nasvětili lampou na rameni z kreslicího prkna. S minimálními prostředky jsme dosahovali účinku až divadelního. Mezi písněmi mluvil Merta k publiku tak, jako by mluvil s kamarádem. On nerozlišuje, jestli je v sále padesát nebo pět set lidí. Není mnoho těch, kteří jsou obdařeni takovou bezprostředností. Napadá mě, že Jiří Stivín rovněž mezi ně patří. S tím jsem ale spolupracoval až později, když jsem rozšířil svou působnost i na „jazzové pole“.

Mertův listopadový koncert měl reprízu 21. prosince. Samozřejmě se o žádném opakování nedalo mluvit. Každá folková produkce je jedinečná, ta prosincová se navíc lišila tím, že si Vladimír přizval hosty. Velký časový pro-

stor tehdy dostal ve druhé půli Oldřich Janota i s malým bigbitem, který ho doprovázel. Jako pořadatel jsem se spravedlivě rozčilil, že mě Vláda postavil před hotovou věc, tvrdil jsem, že divák má právo předem vědět, kdo bude vystupovat i kdo bude případným hostem hlavního aktéra večera. Navíc Janotovo číslo nebylo povedené, malý prostor sálu byl nedokonalým ozvučením přehlúšen. Po koncertě Merta naši rozepři vyřešil po svém. Zápasnicky mě uchopil, takže jsme si spolu, místo vykouření dýmky míru, zatančili takový medvědí tanec.

Následovala moje a Mertova návštěva u Janotů, kteří bydleli nedaleko hospody, přímo u smyčky konečné tramvaje v Radlicích. Došli jsme k jednopatrovému domu, někdejšímu činžáku, který Oldřichova žena koupila i s jedním nájemníkem. Ostatní už odešli, protože dům byl v havarijním stavu, což také vysvětlovalo, proč ho stát byl ochoten prodat.

„Noste na stůl, hosti jdou,“ vykřikl Vláda do ticha noční ulice. V okně nad námi se vzápětí objevila usměvavá Danina tvář.

„Vítejte, pojdte nahoru,“ zvala nás Dana dál. Prošli jsme strašidelnou chodbou, plnou všelijakého harampáďí. Na zdi ještě visely čtyři zrezivělé schránky, vzpomínka na někdejší nájemníky. Na dvoře jsem zahlédl zednický kalfas, předzvěst renovace domu.

V pokoji v prvním patře bylo příjemné teplo. Uvelebili jsme se, Dana uvařila ovocný čaj. Návštěvou jsme ji vyrušili ze studia na postgraduální zkoušku, kterou skládala